

Gedragscode

Inleiding

Aangezien ongewenst gedrag overal in de maatschappij opduikt (sport, school, werk,...), is het goed een aantal afspraken te maken, ook in de sportwereld! Ook de VSB mag en wil haar ogen voor ongewenst gedrag niet sluiten. We willen onze clubs graag kapstokken aanreiken om normen en waarden te handhaven.

Een succesvolle methode om ongewenst gedrag zoals agressie, vandalisme, vervuiling te beperken, is het opstellen van een gedragscode binnen uw club.

De twee belangrijkste oorzaken van ongewenst gedrag zijn anonimiteit en onverschilligheid. Door het ontbreken van duidelijke verwachtingen naar elkaar toe en het niet aanspreken op elkaars verantwoordelijkheid, kan ongewenst gedrag gemakkelijker tot ontwikkeling komen.

Aan de hand van een gedragscode, kunnen afspraken worden gemaakt over gewenst en ongewenst gedrag en kan worden overeengekomen hoe om te gaan met personen die zich niet conform de regels gedragen. Een gedragscode is dus een hulpmiddel om goed gedrag te bevorderen.

Wat is een gedragscode?

Een gedragscode is een geheel van afspraken over het gedrag van mensen in een bepaalde situatie. Gedragcodes worden vrijwillig aangegaan en hebben geen wettelijke verplichting. Het gaat bij gedragscodes om een verplichting die een groep mensen (spelers, publiek, coaches) vrijwillig met elkaar overeenkomt. Ook eventuele sancties kunnen de betrokkenen zelf met elkaar afspreken, mits deze uiteraard binnen ethische en wettelijke grenzen vallen.

Hoe een gedragscode opstellen?

Belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de afspraken gezamenlijk worden opgesteld, met of door de doelgroep. Degenen voor wie de gedragscode uiteindelijk bedoeld is, moeten het nut er van inzien. Maatregelen die daartoe kunnen bijdragen, zijn:

- ☞ Onderbouw het idee om een gedragscode te ontwikkelen door het toe te sturen aan alle deelnemende partijen. Vermeld de problemen die zijn geconstateerd, geef de voordelen aan van het werken met een gedragscode. Benadruk het belang om met alle partijen op één lijn te komen, en dat het essentieel is dat de doelgroep zelf meewerkt aan het project.
- ☞ Zorg dat de doelgroep goed geïnformeerd is en blijft over het project en dat er voldoende mogelijkheid gegeven wordt voor een actieve deelname aan het project. Laat merken dat hun mening ertoe doet!

- ☞ Laat leden van de doelgroep zoveel mogelijk zelf zaken ontdekken, bespreken en invullen. Hoe meer het hun eigen plan is, hoe beter ze zich aan de regels zullen houden.

- ☞ Naast het weten ook het willen
Of mensen zich gaan houden aan de code, is vooral afhankelijk van hun motivatie, ze moeten het ook willen. Door het proces van de ontwikkeling van de gedragscode zo aantrekkelijk mogelijk te maken, worden de deelnemers gemotiveerd om zich te gedragen volgens de gemaakte afspraken.

- ☞ Concreet gedrag
Gedragscodes hebben betrekking op concreet gedrag, omdat aansturing op concreet gedrag duidelijke verbetering tot stand kan brengen. Voorbeelden van afspraken over concreet gedrag zijn de mate van drugs- en alcoholgebruik, de wijze van het verlaten van de kantine (spullen opruimen), de wijze van elkaars behandeling (met respect), afspraken over geluidsoverlast en intimiderend gedrag.

- ☞ Gedragscodes zijn duidelijk vastgelegd
Het is noodzakelijk dat de gedragscode op de één of andere manier wordt vastgelegd, bijvoorbeeld op schrift, op de website of op een poster. Hierdoor worden misverstanden over de code voorkomen en kan er eventueel nog op terug worden gekomen (bijsturen, aanvullen).

- ☞ Gebruik gedragscode binnen de vereniging
Een gedragscode kan op verschillende manieren ingezet worden binnen de vereniging. Belangrijk hierbij is dat er een bewustwordingsproces bij de leden op gang komt, dat zij gaan nadenken over hun handelen. Dit proces kan in gang worden gezet aan de hand van een aantal acties, bijvoorbeeld:
  - Het publiceren van een rode draad voor de gedragscode in het clubblad en/of op de website;
  - Het aanpassen/aanvullen van de gedragscode per schermgroep. De groep past zelf de gedragscode aan, waarbij de rode draad gevolgd wordt.

Naleving

Om ervoor te zorgen dat een gedragscode effectief is, moet deze ook worden nageleefd. Om deze naleving te kunnen waarborgen, moeten de volgende drie vragen expliciet deel uitmaken van het proces van gedragscodeontwikkeling:

1. Wat betekent de code voor een persoon van de doelgroep?
2. Hoe kun je handelen in grenssituaties?
3. Wat kun je doen als je ziet dat anderen zich niet aan de code houden?

Om overtreding van de afspraken in de gedragscode tegen te gaan, is het mogelijk om sancties

af te spreken. Belangrijk hierbij is dat dit met en door de doelgroep zelf wordt gedaan. Ten aanzien van sancties moet men zich realiseren dat belonen van gewenst gedrag vaak effectiever is dan het bestraffen van ongewenst gedrag.

Het ontwikkelen van een gedragscode is een proces dat gericht is op de lange termijn, en moet verweven worden in de dagelijkse gang van zaken binnen de vereniging. Waar het om gaat is de doelgroep continu bewust te maken van de gedragscode en de naleving ervan.

Gedragscode voor de sport

Een aantal afspraken binnen de gedragscode kan worden verondersteld te gelden voor iedereen, zij dekken de gehele lading. Er kunnen zich echter specifieke zaken voordoen binnen een vereniging waardoor er noodzaak is om afspraken toe te voegen of te verwijderen. Over het algemeen vormt een aantal afspraken de basis voor een gedragscode binnen de sport:

- ☞ Respecteer de regels van je sport;
- ☞ Respecteer de mede- en tegenstander binnen je sport;
- ☞ Behandel alle deelnemers in je sport gelijkwaardig;
- ☞ Gebruik geen (fysiek-, mentaal- en verbaal) geweld bij sport;
- ☞ Zorg met respect voor accommodatie en materialen;
- ☞ Samen staan voor een faire sport.

Richtlijnen voor afspraken binnen een gedragscode

Sommige afspraken gelden in meer of mindere mate voor bepaalde doelgroepen. Voor ouders gelden bijvoorbeeld andere richtlijnen dan voor de jeugdleden zelf. Hierdoor krijgt elke groep eigen verantwoordelijkheden en daar kunnen ze ook op worden aangesproken. Aangezien de trainers een duidelijke voorbeeldfunctie hebben naar de jongere schermers toe, willen we in een 1ste stap voor hen een gedragscode opstellen. In een 2de fase kan men dan naar dit voorbeeld met de jongeren verder werken aan een gedragscode voor schermers. In een 3de fase willen we dan richtlijnen geven voor het opstellen van een gedragscode voor scheidsrechters. Niets belet de clubs om dit uit te breiden voor andere doelgroepen (ouders, bestuurders, ...).

Onderstaand geven wij u een aantal richtlijnen voor de doelgroepen binnen uw vereniging. U kunt deze lijst naar de behoeften van uw doelgroep aanpassen. Het is dus de bedoeling dat deze lijst kritisch wordt beoordeeld op relevantie voor de doelgroep en dat de lijst eventueel wordt aangevuld.

Gedragscode voor trainers

1. Wees redelijk in uw eisen ten aanzien van de tijd, de energie en het enthousiasme van jeugdige spelers. Bedenk dat jongeren ook andere interesses hebben;
2. Leer uw spelers dat de spelregels afspraken zijn waar niemand zich aan mag onttrekken; leer hen sportief te schermen, leer hen te schermen om te winnen maar leer hen ook een waardig verliezer te zijn;
3. Deel daar waar mogelijk is de kinderen in volgens leeftijd, vaardigheid en fysieke gesteldheid;
4. Vermijd dat getalenteerde spelers meer schermtijd krijgen dan de andere. De minder goede schermers hebben zeker evenveel schermtijd nodig en hebben daar ook recht op;
5. Schreeuw niet en maak de kinderen nooit belachelijk als zij fouten maken of een wedstrijd verliezen;
6. Zorg ervoor dat het materiaal voldoet aan de veiligheidseisen en geschikt is voor de leeftijd en de vaardigheid van de jongeren;
7. Ontwikkel respect voor de vaardigheid van de tegenstander, voor de beslissingen van de scheidsrechter en voor de trainer van de tegenstander;
8. Volg het advies op van een arts bij het bepalen of een geblesseerde speler wel of niet kan spelen;
9. Kinderen hebben een trainer nodig die zij respecteren. Wees gul met lof wanneer het verdiend is; wees stipt en eis stiptheid;
10. Maak uw standpunt tegen corruptie, doping, racisme en geweld duidelijk kenbaar;
11. Leer sporters respect te hebben voor het materiaal en de accommodatie; Na een training of wedstrijd worden de kleedkamers netjes opgeruimd en er wordt in de kleedkamers niet gerookt en geen alcohol genuttigd.
12. Pesten is verboden;